

FASYZM WŁOSKI

Faszyzm – ruch polityczny i ideologia rozwijające się w Europie po I wojnie światowej. Faszyzm niósł ze sobą system rządów oparty na dyktaturze; wprowadzał system monopartyjny, ograniczenie swobód obywatelskich, całkowite podporządkowanie obywatela państwu.

Cechy charakterystyczne faszyzmu:

- nacjonalizm,
- eliminacja przeciwników politycznych,
- system monopartyjny,
- militarystyka i dążenie do podbojów (ekspansjonizm),
- rozwój systemu policyjnego, kontrolującego życie obywateli,
- antykomunizm,
- podporządkowanie wszystkich organów władzy państwowej odpowiednim ogniom aparatu partyjnego,
- antyhumanitaryzm,
- kult wodza i wiara w jego nieomylność,
- indoktrynacja społeczeństwa.

1. Geneza faszyzmu włoskiego

I wojna światowa wywarła olbrzymi wpływ na wykształcenie się ideologii faszystowskiej.

- niezadowolenie Włoch z wyników wojny – Włosi spodziewali się większych nabytków terytorialnych; Wielka Brytania na początku wojny przekonała polityków włoskich do opuszczenia Trójpzymierza i przystąpienia do Trójpaktu. Ceną za to miały być znaczne zdobycze terytorialne. Niestety armia włoska podczas wojny nie odniosła znaczących sukcesów i mocarstwa nie przyłączyły do Włoch tylu ziem na ile Włosi liczyli – nie otrzymali Korsyki, Dalmacji, Rijeki oraz kolonii niemieckich.
- powojenny kryzys gospodarczy – rosnąca inflacja, bezrobocie. Sytuacja ludności się znacznie pogorszyła – powszechne ubożenie społeczeństwa. Ludność stała się bardziej podatna na radykalne teorie społeczne, które obiecywały szybką poprawę sytuacji bytowej. Poparcie tak dla partii komunistycznej jak i radykalnych ruchów prawicowych zaczęło szybko rosnąć.
- średnie warstwy społeczeństwa obawiały się wybuchu rewolucji bolszewickiej – rewolucje w Rosji i w Niemczech oraz rozwój europejskiego ruchu komunistycznego zaniepokoiły część społeczeństwa włoskiego. Oprócz tego chłopci w 1919 r. samowolnie zaczęli dzielić ziemię co budził strach i sprzeciw właścicieli ziemskich.
- kryzys wartości będących podstawą liberalnych państw XIX w.: indywidualizmu, liberalizmu, racjonalizmu, parlamentaryzmu, który gwarantował wolność osobistą i majątkową oraz strzegł praw obywatelskich. Kryzys był związany z niewiarą w ich skuteczność – państwa, które je wyznawały doprowadziły do najstraszniejszej wojny w historii ludzkości. Przeciwwskazaniem indywidualizmu był trend podporządkowania jednostki państwu – państwo stało się wartością nadrzędną, która za cenę ograniczenia wolności gwarantowała poczucie bezpieczeństwa. Nastąpił upadek starych autorytetów.
- kompromitacja rządów parlamentarnych – I młody parlamentaryzm włoski (50 lat) nie potrafił podołać trudnościom społecznym i gospodarczym. Sytuację pogarszała jeszcze szerząca się korupcja i nieskuteczność młodych rządów demokratycznych.

2. Powstanie faszyzmu we Włoszech.

Po zakończeniu wojny we Włoszech w 1919 r. powstały „Związki Walki” (Fasci di Combattimento), na czele których stanął **Benito Mussolini**. Do Związków Walki wstępowali byli żołnierze, młodzież i studenci, niezadowoleni z istniejącej sytuacji politycznej. Była to organizacja paramilitarna, wzorowana na armii. W 1921 r. Benito Mussolini założył **Narodową Partię Faszystowską** i z jej ramienia wszedł do parlamentu.

Program Benito Mussoliniego:

- stworzenie silnego państwa, które poradzi sobie z wewnętrznym chaosem i doprowadzi do rozwoju terytorialnego Włoch - chciano odbudować Wielkie Włochy, nawiązując do tradycji imperium rzymskiego
- walka z komunizmem i lewicą, którą oskarżano o złą sytuację gospodarczą Włoch
- przejście przez państwo kontroli nad gospodarką dzięki utworzeniu rad korporacyjnych, skupiających zarówno pracodawców jak i pracowników danej gałęzi gospodarki
- krytyka parlamentaryzmu jako systemu rządów gdyż nie potrafił on rozwiązać licznych problemów, z którymi borykały się Włochy.

3. Przejęcie władzy przez Benito Mussoliniego

Początkowo organizacja Mussoliniego wypowiedziała „wojnę” włoskiej partii socjalistycznej i związanymi z nią organizacjami. Wojna ta polegała na dewastowaniu biur partii, niszczeniu gazet socjalistycznych i biur wydawców oraz na rozbijaniu wieców socjalistycznych przez bojówki faszystowskie. Popularność faszystów rosła, szczególnie wśród średniej warstwy społeczeństwa. W 1921 r. faszyci utworzyli Narodową Partię Faszystowską i uzyskali 35 mandatów do parlamentu włoskiego. Partia rozrastała się pod względem organizacyjnym. Podporządkowano jej bojówki partyjne tzw. „czarne koszule”. **24.10.1922** r. na kongresie partii w Neapolu Mussolini wezwał faszystów do „marszu na Rzym” grożąc przejęciem władzy siłą. Gdy ciężarówka z faszystami zaczęła się zbliżać do stolicy król Włoch Wiktor Emanuel III postanowił powierzyć Mussoliniemu funkcję premiera. Został on również ministrem spraw wewnętrznych i ministrem spraw zagranicznych, przejmując całkowitą kontrolę nad rządem.

4. Faszystowskie Włochy

Mussolinii stopniowo przejmował całkowitą władzę we Włoszech realizując koncepcję państwa faszystowskiego. W 1923 r. otrzymał funkcję dyktatora, a wkrótce sam przyjął tytuł **duce** – wodza. W 1924 r. zmieniono ordynację wyborczą do parlamentu włoskiego co pozwoliło faszystom uzyskać 70% mandatów. Następnie rozpoczęto eliminować opozycję. W 1926 r. uchwalono ustawodawstwo wyjątkowe – zdelegalizowano wszystkie partie z wyjątkiem Narodowej Partii Faszystowskiej. Wprowadzono cenzurę i zamknięto wszystkie pisma niezależne. Wprowadzono scentralizowany system władzy – na czele państwa stał wódz (duce), który zarządzał państwem poprzez aparat państwowy całkowicie oparty na Narodowej Partii Faszystowskiej. Wprowadzono więc system monopartyjny – mogła istnieć tylko 1 partia, z której wywodziła się **Wielka Rada Faszystowska**, która przejęła obowiązki parlamentu.. Zniesiono wolności obywatelskie – wolność słowa, prasy, stowarzyszeń, ograniczono nietykalność osobistą i majątkową. Rozwiązano wszystkie stowarzyszenia i związki zawodowe, a na ich miejsce powołano korporacje – zrzeszenia, które obejmowały poszczególne gałęzie gospodarki., skupiające zarówno pracowników jak i pracodawców. Zachowano własność prywatną przy znacznej ingerencji państwa w gospodarkę. Kładziono znaczny nacisk na rozwój przemysłu ciężkiego i rozwój armii. Wprowadzono kult państwa – nawiązano do tradycji imperium rzymskiego. By przejąć pełną kontrolę nad społeczeństwem rozbudowano policję i aparat bezpieczeństwa.